

# KONAKLAMA İŞLETMELERİNİN FİNANSAL PERFORMANSLARININ SECA YÖNTEMİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ<sup>12</sup>

## EVALUATION OF FINANCIAL PERFORMANCE OF ACCOMMODATION BUSINESSES BY SECA METHOD

Elçin NOYAN 

*Araştırma Makalesi / Geliş Tarihi: 06.07.2023*  
*Kabul Tarihi: 30.09.2023*

### Öz

İŞletmelerin finansal performanslarının değerlendirilmesi, karlılığın devamlılığı, rekabet üstünlüğünün sağlanması, işletmelerin faaliyetlerinin devamlılığlarının sağlanması bakımından önem taşımaktadır. Finansal performans değerlendirmesi Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) problemidir. Bu çalışmada, BİST 'te işlem gören sekiz konaklama işletmesinin, Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP)'tan alınan 2022 yılı konsolide mali tablo verileri ile hesaplanan finansal performans rasyoları baz alınmıştır. BIST'te işlem gören 9 adet konaklama işletmesinin finansal performansları ÇKKV yöntemlerinden SECA (Kriter ve Alternatiflerin Eşzamanlı Değerlendirilmesi) Yöntemi ile değerlendirilmiştir. Kriterler literatür taraması ile belirlenmiştir. SECA yöntemi, hem kriterlerin ağırlıklarını belirlemek hem de alternatifleri performansları doğrultusunda sıralamak için kullanılmıştır. Analiz sonucunda ise kriter ağırlıklandırma ile önem derecesi en yüksek kriter 'likidite' olurken, en düşük olan kriter ise 'dönem net karı' olmuştur.

**Anahtar kelimeler:** Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri, SECA Yöntemi, Finansal Performans, Otel İŞletmeleri

**JEL Sınıflaması:** C44, Z33, Z32

### Abstract

Evaluation of the financial performance of the enterprises is important in terms of continuity of profitability, ensuring competitive advantage and ensuring the continuity of the activities of the enterprises. Financial performance evaluation is a Multi-Criteria Decision Making (MCDM) problem. In this study, the financial performance ratios of eight accommodation businesses traded in BIST, calculated with the 2022 consolidated financial statement data obtained from the Public Disclosure Platform (KAP), are based. The financial performances of 9 accommodation businesses traded in BIST were evaluated by the Simultaneous Evaluation of Criteria and Alternatives SECA (Simultaneous Evaluation of Criteria and Alternatives) Method, one of the MCDM methods. The criteria were determined by literature review. The SECA method was used both to determine the weights of the criteria and to rank the alternatives according to their performance. With the study, the criterion with the highest degree of importance was the K1 criterion. A2 accommodation business took the first place in the financial performance ranking. It is aimed to contribute to the literature with the method used. As a result of the analysis, the criterion with the highest importance with criterion weighting was 'liquidity', while the lowest criterion was 'net profit for the period'.

**Keywords:** Multi-Criteria Decision Making Methods, SECA Method, Financial Performance, Hotel Management

**JEL Classification:** C44, Z33, Z32

<sup>1</sup> Bu çalışma 15. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi'nde özet bildiri olarak sunulmuştur.

<sup>2</sup> **Bibliyografik Bilgi (APA):** FESA Dergisi, 2023; 8(3) ,774 - 782 / DOI: 10.29106/fesa.1323561

\* Dr.Öğr. Üyesi Antalya Belek Üniversitesi İİBF, [elcin.noyan@belek.edu.tr](mailto:elcin.noyan@belek.edu.tr), Antalya –Türkiye, ORCID: 0000-0003 2630 0274

## 1.Giriş

Giderek daha karmaşık hale gelen günümüz rekabet ortamında birçoğ işletme performans ölçüm sistemleri ile rekabet avantajı sağlamaya çalışmaktadırlar. 1985 yılında teşvik programında olan turizm sektörü, yatırımların çoğalması ile ülke ekonomisine kaynak sağlayan sektörler arasında yer almaktadır (Çil, Yavuz 2006). Yeni rakiplerin ve talepteki değişikliklerin artması ile sektörde önemli değişmeler yaşanmıştır (Han vd., 2019). Yařam tarzlarında bir değişiklik, artan erişim ile müşteriler için büyük şeffaflığa yol açan bilgi teknolojileri, önceki müşterilerin kişisel görüşleri, fiyatlar vb. ile ilgili bilgiler, otellerin yeni müşteriler kazanmasını, artmasını sağlayan küreselleşme, ekonomik gelişmeler ve rekabet edebilirliktir (Hernández-Perlines vd., 2019). İşletmelerin finansal performanslarında oluşacak iyileşmeler, müşterileri cezbetmek bakımından avantajlar sağlayacaktır (Parvadavardini vd., 2016; Amin vd., 2017; Franco vd., 2020).

İşletmelerin faaliyetlerinin devamlılığı açısından finansal performans göstergeleri rekabet üstünlüğünün sağlanması açısından önem taşımaktadır. İşletmelerin finansal performanslarının ölçümünde birçoğ kriterin birlikte ele alınması, önem derecelerinin hesaplanması bakımından ÇKKV yöntemlerinden yararlanılmaktadır.

Çalışmanın amacı konaklama işletmelerinin finansal performans göstergelerinin değerlendirilmesi ve değerlendirmelerde en etkili olan kriterler doğrultusunda sıralanmasıdır. Bu çalışmada, literatür araştırması sonucu finansal performans kriterleri belirlenip ÇKKV yöntemleri ile yapılan performans değerlendirmeleri incelenmiş, belirlenen finansal performans kriterlerinin ağırlıklandırıp konaklama işletmelerinin SECA yöntemi ile sıralanması konusunda katkı sağlayacağı öngörölmüştür. Borsa İstanbul'a kayıtlı olan konaklama işletmelerinin 2022 yılı verilerinden yararlanılarak SECA yöntemi ile analizler gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya uygulanan yöntem ile konaklama işletmelerinin finansal performans analizleri doğrultusunda doğru kararlar almak için yöneticilere yardımcı olmak amaçlanmaktadır.

## 2.Türkiye'de Konaklama İşletmeleri

Turizm sektöründe faaliyet gösteren konaklama işletmelerinin değerinin yaratabilmesi için sermaye maliyetinin azaltılması, sermaye getirisinin ise artırılması gerekmektedir. Yatırılan sermaye getirisi ile işletme performansının değerlendirilmesi işletmelere doğru bilgiler sağlamaktadır (Önal vd., 2006).

Dünya Turizm Örgütü'ne göre, dünya gayri safı yurt içi hâsılasının yüzde 10'u, istihdamın yüzde 9'u, ihracattaki 1,5 trilyon dolarlık pay ile dünya ihracatının yüzde 7'si ve hizmet ihracatının yüzde 30'u turizm faaliyetlerinden elde edilmektedir. 2019 yılında küresel uluslararası ziyaretçi sayısı 1,48 milyona ulaşmış ve 1,46 trilyon ABD doları turizm geliri elde edilmiştir (Dünya Turizm Örgütü, 2017, 2020). Dolayısıyla konaklama işletmelerinin istihdam üzerindeki önemli etkilere sahiptir (Toker, 2007).

Finansal performans işletmeler için çok önemli bir göstergedir. İşletmelerin varlıklarını devam ettirebilmeleri rekabet üstünlüğü sağlamalarına bağlıdır. Rekabet gücünü finansal performans kriterleri belirlemektedir. Finansal performans değerleri işletmelerin piyasa değerini de yükseltmektedir (Acar, 2003). ÇKKV yöntemlerinden biri olan SECA yöntemi ile finansal performans değerlendirmesi literatürde kısıtlıdır bu çalışma ile literatüre katkı sağlamak amaçlanmıştır.

## 3.Literatür Araştırması

Turizm, ülke içinde sosyal, kültürel ve ekonomik bakımdan etkilemekte, genel anlamda ülke koşulları üzerinde olumlu etkiler yaratmaktadır (Bahar ve Kozak, 2008). Turizm sektörü, bölgesel kalkınma, istihdam yaratma ve alt yapı yatırımlarının destekleme yönüyle ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır (Oktayer vd., 2007; Kara vd.,2012).

Medetoğlu vd. (2023), konaklama işletmelerinin finansal performanslarını COPRAS ve WASPAS yöntemleri ile değerlendirmişlerdir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre WAPSAS yöntemine göre 2017-2021 dönemleri arasında finansal performansı en yüksek işletme TEKTU (2017-2020) ve AYCES (2021) iken COPRAS yöntemine göre 2017-2021 dönemleri arasında finansal performansı en yüksek işletme sırası değişkenlik gösterdiği görölmüştür.

Keleş (2021), turizm işletmelerinin finansal performanslarını rasyo yöntemi ile analiz etmiş, konaklama işletmelerinin kısa vadeli borçlarını ödeme noktasında güçlük çektiklerini öne sürmüştür. Turizm işletmelerinin finansal performanslarını iyileştirmeleri için alacakların tahsil sürelerinin kısaltılması, kısa vadeli borçların vadelerinin uzatılması, atıl durumdaki duran varlıkların elden çıkarılması önerilmiştir.

Joshi vd. (2020), Hindistan'daki tarım turizmi bölgelerinin performansını belirlemek için yaptıkları çalışmada AHP ve TOPSIS yöntemlerini kullanmışlardır. AHP yöntemi analizi ile destinasyon çekiciliğinin en yüksek önceliğe sahip faktör olduğu belirlenmiştir. TOPSIS yöntemi ile yapılan sıralamaya göre en yüksek performansa sahip tarım turizmi bölgesinin Pithoragarh olduğu sonucuna varılmıştır.

Temür (2020), BİST Turizm Endeksi'nde (XTRZM) işlem gören firmaların finansal performanslarını ÇKKV yöntemleri ile analiz ettikleri çalışmasında performans kriteri olarak, işletmelerin 2016-2020 yıllarına ait finansal oranlarını kullanmıştır. Çalışmada kriter ağırlıkları Entropi yöntemi ile belirlenmiş, finansal performansların değerlendirilmesinde ARAS, COPRAS ve TOPSIS yöntemleri ve sonuçların karşılaştırılmasında Spearman Korelasyon Testi kullanılmıştır. Sonuç olarak, analiz dönemi içinde en başarılı finansal performansa sahip olan işletmenin MAALT olduğu belirtilmiştir.

Durmuşkaya ve Kavas (2019), turizm sektörünün performansını değerlendirdikleri çalışmada BİST'te işlem gören 11 turizm işletmesi ele alınmıştır. Analize, işletmelere ait 2014-2018 dönemi mali tablo verilerinden elde edilen, likidite, faaliyet, mali yapı ve karlılık oranlarını dahil edilmiştir. Çalışmada TOPSIS yöntemi kullanılmış ve turizm sektöründe en iyi performansın 2018 yılında olduğu görülmüştür.

Mauboussin ve Callahan (2017), çalışmalarında yatırılan sermaye getirisini, hesaplanma sürecini ve kullanılan değişkenleri bir işletmenin beş yıllık verileri ile değerlendirmişlerdir. Çalışma sonucunda, işletmenin faaliyetlerinin değer yaratıp yaratmadığını tespit etmek için dönem sonunda yatırılan sermaye tutarının ele alınması gerektiği, işletmenin yatırılan sermaye getirisinin sermaye maliyetinden daha fazla olması durumunda oluşacağı belirtilmiştir.

Yelgen ve Uyar (2016), çalışmalarında değeri etkileyen değişkenleri açıklayarak gerçek değerlerle uygulamalı olarak hesaplama süreçlerini açıklamışlardır. Bir konaklama işletmesinin verileri ile hesaplamalar yapılmıştır. Firma değerinin hesaplanmasında Ağırlıklı Ortalama Sermaye Maliyeti (WACC), Finansal Varlıkları Fiyatlama Modeli (CAPM), Yatırılan Sermayenin Getirisi (ROIC), Net Faaliyet Karı (NOPLAT), değerleri kullanılmış, faaliyetler için yatırılan sermaye miktarının önemli bir değişken olduğu ve ağırlıklı ortalama sermaye maliyetinden daha yüksek bir oranda gerçekleşmesiyle işletmelerin daha yüksek bir performansa sahip olmaları öne sürülmüştür.

Ecer ve Günay (2014), çalışmalarında BİST'teki turizm işletmelerinin finansal performanslarını ÇKKV yöntemlerinden biri olan Gri İlişkisel Analiz (GİA) yöntemi ile ölçmüşler, 2008-2012 dönemine ilişkin finansal performansı likidite, kaldıraç, kârlılık ve faaliyet göstergeleri kapsamındaki on yedi finansal orana göre değerlendirmişlerdir. Elde edilen bulgulara göre turizm şirketlerinin finansal performanslarının ölçümünde en önemli göstergenin kaldıraç göstergesi olduğu sonucuna varmışlardır.

Kim ve Ayoun (2005), çalışmalarında sektörleri finansal yapılarını oran analizi ile ele almışlardır. Kârlılık göstergelerinde eğlence ve rekreasyon hizmetlerinin başarısız olduklarını, likidite göstergelerinde cari ve asit test oranı değerlerinde başarılı olduklarını öne sürmüşlerdir. Çalışmada 1997-2001 döneminde konaklama sektörünün dört ana sektördeki (konaklama, restoran, havayolu ve eğlence sektörleri) finansal eğilimleri oran analizi ile incelenmiştir. Analiz sonuçları ile ele alınan on üç finansal orandan sekizinin dört konaklama sektöründe farklı olduğunu göstermiştir.

#### **4. Metodoloji**

Bu çalışmada BİST'te "AYCES, AVTUR, KSTUR, MAALT, MARTI, MERIT, PKENT, TEKUTU, ULAS" kodları ile işlem gören 9 konaklama şirketinin finansal performansları incelenmiştir. Çalışmada kullanılan performans kriterleri belirlenirken literatürdeki çalışmalardan yararlanılmıştır.

#### **SECA Yöntemi**

SECA (Kriter ve Alternatiflerin Eşzamanlı Değerlendirilmesi) yöntemi Keshavarz-Ghorabae vd. (2018)'nin ortaya attıkları yöntemdir. Yöntem ile eş zamanlı kriter ağırlıkları hesaplanıp alternatifler göz önünde bulundurulmaktadır.

#### **SECA Yöntemi'nin Adımları**

**Adım 1.** Karar matrisinin oluşturulması

$$X = \begin{cases} X_{11} & X_{12} & \dots & X_{1n} \\ X_{21} & X_{22} & \dots & X_{2n} \\ & & \cdot & \\ & & \cdot & \\ & & \dots & \\ X_{m1} & X_{m2} & \dots & X_{mn} \end{cases} \quad (1)$$

n alternatifler, m kriterleri ifade etmektedir.

**Adım 2.** Fayda yönlü kriterler için standartlaştırma işleminin yapılması

$$x_{ij} = \frac{(\min_j x_{ij})}{x_{ij}} \quad \text{eğer } j \in NC \quad (2)$$

Maliyet yönlü kriterler için standartlaştırma işleminin yapılması

$$x_{ij} = \frac{x_{ij}}{\max_j x_{ij}} \quad \text{eğer } j \in BC \quad (3)$$

**Adım 3.** Standartlaştırılmış karar matrisinin oluşturulması

$$X^N = \begin{bmatrix} x_{11}^N & x_{12}^N & \dots & x_{1j}^N & \dots & x_{1m}^N \\ x_{21}^N & x_{22}^N & \dots & x_{2j}^N & \dots & x_{2m}^N \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots & \ddots & \vdots \\ x_{i1}^N & x_{i2}^N & \dots & x_{ij}^N & \dots & x_{im}^N \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots & \ddots & \vdots \\ x_{n1}^N & x_{n2}^N & \dots & x_{nj}^N & \dots & x_{nm}^N \end{bmatrix} \quad (4)$$

Uyuşmazlık derecelerinin hesaplanması

$$\pi_j = \sum_{i=1}^m (1 - r_{ij}) \quad (5)$$

$r_{ij}$ : standartlaştırılmış karar matrisini,  $\pi_j$ : j kriterinin uyuşmazlık derecesini temsil eder (l: kriter;  $j=1,2,3,\dots,n$ ).

**Adım 4.** Standart sapmaların bulunması

$$\sigma_j = \sqrt{\frac{x_{ij}^N - x_{ij}^N}{m}} \quad (6)$$

$\sigma_j$ : j kriterinin standart sapma değeridir

**Adım 5.** Standart sapma değerlerinin normalize edilmesi

$$\sigma_j^N = \frac{\sigma_j}{\sum_{l=1}^m \sigma_l} \quad (7)$$

$$\pi_j^N = \frac{w_j}{\sum_{i=1}^m \pi_i} \quad (8)$$

$\sigma_j^N$ : j kriterinin standart sapma değeri,  $\pi_j^N$ : j kriterin uyuzmazlık derecesidir.

**Adım 6.** Doğrusal programlama amaç fonksiyonun yazılması

$$z_{max} = \lambda_a - \beta(\lambda_b + \lambda_c) \quad (9)$$

**Adım 7.** Doğrusal programlama alternatif performanslarına ilişkin kısıtların yazılması

$$S_i = \sum_{j=1}^m w_j \lambda_j^i, \quad \forall i \in \{1, 2, \dots, n\} \quad (10)$$

**Adım 8.** Doğrusal programlama kısıtlarının standart sapma derecelerinin hesaplanması

$$\lambda_b = \sum_{i=1}^m [w_j - \sigma_j^N]^2 \quad (11)$$

**Adım 9.** Kriter ağırlıklarının uyuzmazlık derecelerinin kısıtlarının hesaplanması

$$\lambda_c = \sum_{i=1}^m [w_j - \pi_j^N]^2 \quad (12)$$

**Adım 10.** Doğrusal programlama kriter ağırlıklarının (<1) kısıtlarının tanımlanması,

$$w_j \leq 1; \quad \forall j \in \text{için } \{1, 2, \dots, m\} \quad (13)$$

$$w_j \gg \varepsilon, \quad \forall j \in \{1, 2, \dots, m\} \quad (14)$$

$S_i$ : i alternatifinin performans değerini,  $w_j$ : j. kriterin ağırlığını,  $\varepsilon$ : kriter ağırlığı alt sınır değeridir ( $\varepsilon=0,001$ ) Eşitlik 10, her bir alternatifin genel performansını maksimize ederken, 13. ve 14. eşitlikler kriter ağırlıkları minimum hale getirilir. Referans değerlerinden sapmaların minimize edilmesi için  $\beta$  katsayısı bulunur. Alternatiflerin genel performans puanları ( $S_i$ ) ve kriterlerin ( $w_j$ ) objektif ağırlıkları belirlenir (Keshavarz-Ghorabae vd., 2018).

## 5.Bulgular

### SECA Yöntemi ile Konaklama İşletmelerinin Finansal Performanslarının Sıralanması

Çalışmadaki alternatifler ve kriterler Tablo 1 ve 2’de görölmektedir.

**Tablo 1. Alternatifler**

Alternatifler		
Sıra	Kod	Unvanlar
F1	AYCES	Altın Yunus eşme Tur. Tes.A.ř.
F2	AVTUR	Avrasya Petrol ve Tur. Tes.A.ř.
F3	KSTUR	Kuştur Kuşadası Tur. End. A. ř.
F4	MAALT	Marmaris AltınYunus Tur. Tes.A.ř.
F5	MARTI	Martı Otel İşl. A.ř.
F6	MERIT	Merit Tur. Yat.ve İşl.A.ř.
F7	PKENT	Petrokent Tur.A.ř.
F8	TEKTU	Tek-Art İņř. Tic. Tur. San.ve Yat.A.ř.
F9	ULAS	Ulaşlar Tur. Yat. ve Day.Tük.Mal.Tic.Paz.A.ř.

**Tablo 2: Kriterler**

Kod	Rasyo Adları
K1	Sermaye Yeterliliği (Özsermaye / Toplam Kaynaklar)
K2	Kârlılık (Net Dönem Kârı / Toplam Aktifler)
K3	Dönem Net Kârı / Özsermaye
K4	Likidite (Likit Aktifler / Toplam Aktifler)
K5	Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlölükler

Tablo 2 ‘deki kriterler literatür araştırması sonucunda elde edilmiştir. Objektif değerlendirmenin gerçekleşebilmesi için ağırlıklandırılmıştır.

**Tablo 3. Normalize Edilmiş Karar Matrisi**

Rasyo Adı	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9
K1	1,0000	1,0000	0,8574	0,4126	1,2729	1,0000	0,9502	0,9165	0,5037
K2	0,0057	0,0009	0,0451	0,0263	0,0498	0,0004	0,0609	0,0152	0,0067
K3	0,0067	0,0010	0,0753	0,0372	0,1275	0,0005	0,0879	0,0241	0,0094
K4	0,0163	0,0083	0,3868	0,0867	1,0000	0,0007	0,1291	0,0972	0,0571
K5	0,3520	0,5648	1,0000	1,0000	1,0000	0,0839	1,0000	1,0000	1,0000

Tablo 3’te eşitlik 7 yardımıyla karar matrisi normalize edilmiştir. F değerleri alternatif konaklama işletmelerini, K değerleri ise kriterleri temsil etmektedir.

**Tablo 4.**  $\pi_jN$  ve  $\sigma_jN$  değerleri

	$\pi_j$	$\pi_jN$	$\sigma_j$	$\sigma_jN$
K1	7,9133	0,4676	0,0000	0,0000
K2	0,1114	0,0066	0,0216	0,0674
K3	0,1146	0,0068	0,0188	0,0589
K4	1,7822	0,1053	0,0818	0,2558
K5	7,0007	0,4137	0,1978	0,6180

Tablo 4’te  $\pi_j$ ,  $\sigma_j$ ,  $\pi_jN$  ve  $\sigma_jN$  değerleri hesaplanmıştır. Kısıtlar belirlenip doğrusal programlama modelinde çözüldüğünde Tablo 5’teki kriter ağırlıkları elde edilmiştir.

**Tablo 5.** Kriter Ağırlıkları

	$w_j$
K1	0,1932
K2	0,1976
K3	0,1787
K4	0,2366
K5	0,1939

Önem dereceleri sıralandığında tablo 5’te görölün en büyük değer kriter K4 (likidite)’e en düşük değer ise kriter K3 (dönem net karı)’e aittir. Kriterlerin ağırlıklarının sıralamaları: K4, K2, K5, K1 ve K3 şeklinde gerçekleşmiştir.

**Tablo 6.** Firmaların Sıralanması

İşletmeler	$S_i$	Sıralama
F1	0,55	2
F2	0,37	9
F3	0,54	3
F4	0,39	7
F5	0,45	5
F6	0,47	4
F7	0,57	1
F8	0,33	8
F9	0,42	6

Tablo 6’da analiz sonuçlarına istinaden ilk sırada F7 kodlu konaklama işletmesi yer almıştır. F1, F3, F6, F5, F9, F4, F8 ve F2 kodlu konaklama işletmeleri onu takip etmiştir.

## Sonuç

Yapılan literatür araştırmasında ÇKKV yöntemleri kullanılarak finansal performans değerlendirmesi yapılan çalışma sayısının kısıtlı olduğu görölmüştür. Konaklama işletmelerinin finansal performansları ÇKKV yöntemlerinden SECA yöntemi ile değerlendirilmiştir. Böylece kriterler, alan yazın araştırması ile belirlenmiş ve ağırlıklandırılmıştır. SECA yönteminden yararlanılarak hesaplanan kriter ağırlıklarına göre önem derecesi en yüksek kriter K4 (likidite) olurken, en düşük olan kriter ise K3 (dönem net karı)'tır. Kriterlerin ağırlıklarının sıralamaları: K4, K2, K5, K1 ve K3 şeklinde gerçekteşmiştir.

Finansal performansın analizi işletmeler açısından önemlidir. Gerek işletmenin varlığını sürdürebilmesi gerekse rekabet üstünlüğünü sağlamanın yönünden yöneticilerin göz önüne almaları gereken kriterler söz konusudur. İşletmelerin gelecek dönemdeki karar alma süreçlerine etki etmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen analiz sonuçlarına göre kriter ağırlığı en büyük olan K4 (aktif karlılık oranı), en düşük önem derecesine sahip kriter K2 (nakit oran)'dır. Bu çalışmada 2022 yılı için finansal performans bakımından alternatif konaklama işletmeleri sıralandığında ilk sırada F7 kodlu konaklama işletmesi bulunmuştur. F1, F3, F6, F5, F9, F4, F8 ve F2 kodlu konaklama işletmeleri takip etmiştir. Çalışmanın sonuçları Koyuncuğil & Özgölbaş (2010) ve Kim & Ayoun (2005)'ün çalışmalarından elde edilen sonuçlar (likidite kriterinin önemli olması) ile paralellik göstermektedir.

Çalışma ile işletme yöneticilerine karar alma süreçlerinde göz önünde bulundurmaları gerekli olan kriterlerin önem dereceleri belirlenmiştir. ÇKKV yöntemleri ile literatürde pek çok alanda performans değerlemesi yapılmıştır. SECA yöntemi kullanılarak yapılan bu çalışmada literatüre katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Gelecekte yapılacak olan çalışmalarda BIST'te yer alan diğer işletmelerin finansal performansları incelenebilir ve ÇKKV yöntemlerinden birkaçı aynı anda kullanılarak yıllar arası değişimler karşılaştırılabilir. Yapay Zekâ teknikleri ile işletmelerin finansal performanslarının ölçümü gerçekteştirilebilir.

## Kaynakça

- ACAR, M. (2003). Tarımsal İşletmelerde Finansal Performans Analizi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakóltesi Dergisi*, (20), 21-37. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/erciyesiibd/issue/5877/77779>.
- AMİN, M., ALDAKHİL, A. M., WU, C., REZAEİ, S. ve COBANOGU, C. (2017). The Structural Relationship Between TQM, Employee Satisfaction and Hotel Performance. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 29(4), 1256-1278.
- BAHAR, O. ve KOZAK, M. Turizm Ekonomisi, Detay Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2008.
- ÇİL, Y. N. (2006). Türkiye'de Turizm Gelirlerinin Ekonomik Büyüme Etkisinin Testi: Yapısal Kırılma ve Nedensellik Analizi, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 7(2), 162-171.
- DURMUŞKAYA, S. ve KAVAS, Y. B. (2019), TOPSİS ile Finansal Performans Ölçümü: Turizm Sektörü Üzerine Bir Uygulama, Uluslararası İktisat, İşletme ve Sosyal Bilimler Kongresi, ss. 18-20.
- Dünya Turizm Örgütü. (2017). 3rd UNWTO World Forum on Gastronomy Tourism.
- Dünya Turizm Örgütü. (2020). *Turizm Veri Kontrol Paneli*. 10 Mayıs 2023 tarihinde <https://www.unwto.org/tourism-data/unwto-tourism-dashboard> adresinden edinilmiştir.
- ECER, F. ve GÜNAY, F. (2015). Borsa İstanbul'da İşlem Gören Turizm Şirketlerinin Finansal Performanslarının Gri İlişkisel Analiz Yöntemiyle Ölçülmesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25(1), 35-48.
- FRANCO, S., CAROLI, M. G., CAPP, F. VE DEL CHIAPPA, G. (2020). Are You Good Enough? CSR, Quality Management and Corporate Financial Performance in the Hospitality Industry. *International Journal of Hospitality Management*, 88, 102395.
- HAN, H., KIATKAWSIN, K. ve KIM, W. (2019). Traveler Loyalty and its Antecedents in the Hotel Industry: Impact of Continuance Commitment. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. 31(1), 474-495.
- HERNÁNDEZ-PERLINES, F., ARIZA-MONTES, A., HAN, H. VE LAW, R. (2019). Innovative Capacity, Quality Certification and Performance in the Hotel Sector. *International Journal of Hospitality Management*, 82, 220-230.



- JOSHI, S., SHARMA, M. ve SINGH, R. K. (2020), Performance Evaluation of AgroTourism Clusters Using AHP–TOPSIS, *Journal of Operations and Strategic Planning*, 3(1), pp. 7-30.
- KARA, O., ÇÖMLEKÇİ ve KAYA, V. (2012). Turizm Gelirlerinin Çeşitli Makro Ekonomik Göstergeler İle İlişkisi: Türkiye Örneği (1992-2011), *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 75-100.
- KELEŞ, D. (2021). Turizm İşletmelerinde Rasyo Yöntemi ile Finansal Performans Analizi: Konaklama İşletmeleri Üzerine Bir Değerlendirme. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25 (4), 1485- 1496.
- KESHAVARZ-GHORABAE, M., AMIRI, M., ZAVADSKAS, E. K., TURSKIS, Z. ve ANTUCHEVICIENE, J. (2018). Simultaneous Evaluation of Criteria and Alternatives (SECA) for Multi-Criteria Decision-Making. *Informatica*, 29(2), 265-280.
- KIM, W. G. ve AYOUN, B. (2005). Ratio Analysis for The Hospitality Industry: A Cross Sector Comparison of Financial Trends in the Lodging, Restaurant, Airline and Amusement Sectors. *The Journal of Hospitality Financial Management*, 13(1), 59-78.
- Konaklama İşletmelerinin Finansal Verileri (Erişim tarihi: 1 Mayıs 2023)  
<https://www.kap.org.tr/tr/Sektorler>  
<https://www.kap.org.tr/tr/sirket-bilgileri/ozet/4028e4a240e95dc90140ed1bc88e0071>  
<https://www.kap.org.tr/tr/sirket-bilgileri/ozet/4028e4a241733d42014182b942a247e4>  
<https://www.kap.org.tr/tr/sirket-bilgileri/ozet/4028e4a141462df201414f97fa07221a>  
<https://www.kap.org.tr/tr/sirket-bilgileri/ozet/4028e4a140f2ed710141179bf0630308>  
<https://www.kap.org.tr/tr/sirket-bilgileri/ozet/4028e4a1415f4d9b0141603d6cec410f>  
<https://www.kap.org.tr/tr/sirket-bilgileri/ozet/4028e4a140f2ed7101412b9f84390347>  
<https://www.kap.org.tr/tr/sirket-bilgileri/ozet/4028e4a140f2ed72014106c1df9a021f>  
<https://www.kap.org.tr/tr/sirket-bilgileri/ozet/4028e4a1416e696301416effc1a04330>  
<https://www.kap.org.tr/tr/sirket-bilgileri/ozet/4028e4a240f2ef4c0140f38adfa1008d>
- MAUBOUSSIN, M. J. ve CALLAHAN, D. (2017). Global Financial Strategies. Credit Suisse, <https://www.credit-suisse.com>, (Erişim tarihi: 21 Mayıs 2023).
- MEDETOğLU, B., KAVAS, Y. B., ÖZTÜRK, M., & TÜRKAY, K. (2023). BIST Konaklama Sektöründeki İşletmelerin Finansal Performanslarının COPRAS ve WASPAS Yöntemleriyle Ölçümü. *Akademik Hassasiyetler*, 10(22), 357-376.
- OKTAYER, N. ve SUSAM, N. (2007). Türkiye’de Turizm Ekonomisi, İstanbul Ticaret Odası, Yayın No:2007.
- ÖNAL, Y. B., KARADENİZ, E. ve KANDIR, S. Y. (2008). Turizm İşletmelerinde Değer Temelli Yönetim Yaklaşımının Uygulanması. İçinde F. Okumuş ve U. Avcı (Editörler), *Turizm İşletmelerinde Çağdaş Yönetim Teknikleri*, ss. 314- 369. Ankara: Detay Yayıncılık.
- PARVADAVARDINI, S., VIVEK, N. ve DEVADASAN, S. R. (2016). Impact of Quality Management Practices on Quality Performance and Financial Performance: Evidence from Indian Manufacturing Companies. *Total Quality Management & Business Excellence*, 27(5-6), 507-530.
- TEMÜR, A. S. (2022), Borsa İstanbul Turizm Endeksi (XTRZM) Firmalarının Entropi Temelli ARAS, COPRAS ve TOPSIS Yöntemleri İle Finansal Performans Analizi, *Verimlilik Dergisi*, (2), ss. 182-210.
- TOKER B. (2007). Konaklama İşletmelerinde İř Doyumu: Demografik Değişkenlerin İř Doyumu Faktörlerine Etkisi Üzerine Bir Çalışma. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 2(6), 591-615.
- YELGEN, E. ve UYAR, S. (2016). İşletmelerde Değeri Etkileyen Faktörler, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 8 (4), ss. 52-70.